

קד: המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

א) [מספתא דכמות
פ"ד] ט) [ע"י מוס' כמות
ד: ד"ה למונות] א) [לעיל
סו. ושי"ן, ד] ג) [ע"פ ע"א
עב: [לקמן קטו, ט] ב"ב
ע"ג, ו] רש"י ל"א, מ"ג,
ו] [נדפדפו הג' עלי,]

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה שלח ד"ה
הכו הד"ה: א) ר"ה
הר עסקא וכו' ושלמו
תחילה חבילה וכו' דהיינו
ה' דיינים דדינר כסף
שזמנית הרי פסידא
דמלוה פ"ל ומתנת פשטי
הן נמחק:

מוסף רש"י

א) אסמכתא. הנטות גומא
שאלה מנכסיה את חבירו
למכור עליו שאם לא יקיים
מלאו יתן ק"ך וכו' (לעיל
נ"ח). היינו דבר דלתי טמן
לו מדעתו, אלא סומן
על דבר שאינו, דסבור
שהוא יוכל ללמד ופעמים
שמגלגלן אותו (טוה"ד"ב)
המנכסיה לחבירו דבר על
מנת שישיש דבר לעתיד
וטומך בלבו בשעת התנאי
שיוכל לקיים הדבר כשיגיע
זמן ושיגיע הימן יאסם
ולא יוכל לקיים (רשב"ם
ב"ב פס"ח). לא קניא.
ואינו נתפס בתנאו ולא
יפסד בכך (ט"ו). אם
אובד, אעשה נזרה,
ולא אעבד. ולא אעשה
בה פעולה האסויה לה
(לעיל דף טו). האי עיסקא.
דיהיב אינש לחבירו לחמית
שכר, פלגא מלוה ופלגא
פקדון. פלגא הוי מלוה
להתחייב בחמיות המקבל
דהיינו אותו ח"י שטול
ממנו הריש ופלגא הוי
פקדון גביה ואינו חייב
באחריותו דהך פלגא
דקסקול ממנה מפקד
רווחא (רשב"ם ב"ב ע"ג).
דניחא ליה ללוה וניחא
ליה למלוה. דליכא קמ"ת
אחריות על זה וקמ"ת על
זה, ואם נגזר או אבד
הכל אין האחד מפקדו הכל
אלא ח"י שניה, והלכך כיון
דסתמא דמלתא ק"ן הוא
דפלגא הוי מלוה גביה,
ל"כ היתכן לקבל עליו
תרי מילתי בהפסד, הואיל
ושקול פלגא באגרי, כי
הייב דלא להו דבת מאי
דטרס מקבל בפלגא דפקדון
משום פלגא דמלוה שהלוה,
דמאי דמקבל טמן אחריות
עליה טפי מפלגא הוי
שכר למקבל כשכר טירחא
דקטרס בפלגא פקדון. או
פלגא יקבל היתכן בהפסד
ומילתא באגרי ומקבל יטול
תרי מילתי, דהאי דקסקול
רווחא טפי מפלגא זה שכר
טירחא ואין כפן רביע, והיי
מפרש בחזוהי נשך (ט"ו).

א) אהני קסיעה לגירעון. השטר מועיל לפחות דמיו. אם יפתחו דמי
המשכון שנשמטו זה הלוח יפרע משאר נכסיו ככל הכתוב בשטר:
מקום שנהגו לעשות כפוסה מלוה. שכל מה שכתוב בשטר כפוסה
ודין דמוילא דהנעלת ליה מצי נשא לציט בעלה וכו' נפרעת ממנו
כשנתארמלה או נתגרסה כדרך שבעל

חוז נפרע ככל הכתוב בשטר מלוה
כגון שכותבין זה כמו שאנו כותבין
אחריות דלא קבילת עלאי: גובה
מלוה. בעל גובה מאזי הבת כל מה
שכתוב בכתובה כאלו הלוהו:
מקום שנהגו לנפול. לשום את מה
שמכנסת לו כפליים דמיו בשביל
כבוד ולכתוב כפליים בכתובה
וכשהיא יוראה אינה נפרעת אלא
החלי: גובה. החתן מחמיו מחלה:
מגזי שפחא. כל מה שהיה כותב
וכופל היה גובה מאזי הבת: הא
דקנו מיניה. מאזי הבת: ההוא
דאמר להו. מלוה מחמת מיתה היה:
א) שלא רצ אחא כו'. האזי לכתובה
אכתובה קאי או אגובינא מקום
שנהגו לכפול היה: הכו לה ארבע
מאה. קאמר שכתבו אותן תמני
מאה בכתובה או ד' מאה בכתובה
קאמר דאינון מאתים לגבייה: אי
אמר לפוספסא. לגובינא קאמר:
ואזי אמר כפוספסא. לכתוב לה
בשטר כפוסה קאמר: לא גויס.
אינו מקבל עליו דבר גומא אלא
כמשפטו ולא אסמכתא היא דהכי
אפסדיה: דקיבל ארעא לשומשמי
קבלנות דמי לזרעה ארעא לשומשמי וכו'
יקרין מן החטין ומכמישין הקרקע
יותר מן החטין: ועודה חטין
כשומשמי. הללית זרעמו ואף החטין
הוקרו וגמלא שלא הפסיד בעל הבית
במה ששינה זה ונשתכר כחש הקרקע
שהיה נכחש בשומשמי יותר מן
החטין: מנכה ליה. בעל הקרקע
מחלקו דמי כחשא דארעא מה שהיתה
מכחשא אס היה זרעה שומשמי
יותר משזרעה חטין ולא יטול זה
חטין שיעור שומשמי שהרי לא
הכחישה כל כך מחמת החטין: אמר
ליה אמרי אינשו כחש ארעא כו'.
כלומר היה לו לזרוע שומשמי אפילו
היתה מכחשת קרקע יותר ולא יכחש
מרה לטול עכשו פחות וירעז הוא
וציטו: טפי שומשמי. הוקרו
החטין והלליתה אותה שנה זרעית
חטין יותר משל שומשמי: יהיב ליה.
בעל הקרקע מנכה לו מחמיתו ולא
יטול אלא כדי שיעור דמי שומשמי
שהיא ראויה להעשות לפי שזה גרם
זה השבח: האי עיסקא פלגא מלוה
והמקבל פרגמטיא מבעל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שזה כאן והוא מוליכה למקום היוקר למחלית השכר ח"י אחריות
אזנסים עליו כמלוה וח"י אחריותה על בעלים כפקדון: סקון רבנן הך סקנסא. דניחא להו לטרייהו: ואזי צעי למישתי ביה שכרא. אס רצה
להויא חזיה בהולאת ציטו מוילא שהרי מלוה עליו היא: לאיעסוקי ציה. דמתוך ששתכר בשלך מטרס ותעסוק בה יפה: ואס מס.
הלוה והעיסקא קיימת ציד צניו הרי חזיה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אלא צניו ואין הבעלים גובין ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי
לבעל חוז: להכי קרו ליה עיסקא. שמהא קיימת תמיד ומתעסק בה ויסקמו עליה בעליה שלא חייבת להוויא ח"י ואס מת ליה יגבה ולא
תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דלריכה להיות קיימת סמיכתו עליה כמקרקעי דטעמא דלא קא משתעבדי מטלטלי דיתמי לז"ח משום דמעיקרא
לאו עלייהו סמן דלאו למיגזי מינייהו אחפיה שהרי צידו להוויאן אכל הני אין צידו להוויאן וסמן עלייהו: חד עיסקא וטרי שטרי
פסידא דמלוה. משום דתסם עיסקא תילתא באגר לבעל הבית ופלגא בהפסד כדאמר בחזוהי נשך (לעיל דף ט"ו): גבי שטרס דרע עיליש
דאי לא מחזיק כרצית דכיון דפלגא מלוה אזי לאו דשקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אישתכח דקא טרס בפקדון משום רצית דמלוה.
הלכך מאן דיהיב עיסקא שני חצילות בגדים במנה נכתוב שטר של מנה אי מפסיד בחדת מן החצילות מדמי הקרן מחמשים ה' דינירס
ומשתכר בחצירתה ט"ו דינירין אין כאן חשבון להפסד לצד ולשכר לצד אלא נשתכר צפרגמטיא זו ה' דינירין (ו) (ושלמו) ח) תחילת חצילה החסירה
בה' דינירין של ט"ו דינירס שהרי חצילה אחרת וי' דינירין הנותרים הן הן ריוח ויטול מהן דיהיב עיסקא תילתא באגר והמקבל תרי
תילתי ויטלו בעליו מאותם ה' דינירס שליש שהן ג' דינירס ושליש דינר והמקבל יטול שני שלישים. אי כתב עלייהו שני שטרות כל חצילה
שטר של חמשים נמלא חשבון של כל אחד לצדו ויקבל עליו המלוה בהפסד החצי שהוא שני דינירס וחצי ובשכר של חצירתה לא יטול
אלא שליש ולא נמלא לחלקו שכר אלא שלשים מעות דהיינו חמשה דינירס דדינר ו' מעות כסף פשיטי הן הרי פסידא דמלוה:

אהני בתיבה לגירעון. וא"ת היכי משמע לומר מה שכתב לו
תשלומין דלית ליה עלי כל קבל דיכי שהיא מהני לשומטו
מע"ג צניו שהיא טועה המקשה לומר שלכך כתב לו כן ויש לומר
דהכי משמע ליה למקשה תשלומין דלית ליה עלי לא מנח תחילת
המלוה שכבר נפרעת צנחית המשכון
כי הקניתינו לך והשאלתו לי ועל
שאלה זו יש לך תשלומין (ל) עליו וע"כ
מקשה למה ל"כ לכתוב לו כך כדי
לשומטו מע"ג צניו בלאו הכי נמי
הוא שומטו דממילא קני ליה המשכון
ואפילו לא יקנה לו הלוה וא"ת וכיון
שאס לא כתב לו הוא פטור מן
הגירעון א"כ מלוה הוא שלא יקנה
והיאך הוא מותר על ידי כתיבה זו
וי"ל שמדעתו מקנה לו הלוה לפי
שמחזירו לו ימיס רביס וכיון שמקנה
לו אינו עוד צידו צנחית השבת
העצום אלא צנחית שאלה אי"נ רבנן
הוא דתקון שיכתוב כדי שלא ינעם
המלוה מלהחזיר כמו שתקן הלל
פרובול לפי שראה שהיו מנעיס
מלהלוות (שביטת פ"י מ"ג):

סבר רב כהנא לבימר מנכה ליה
בכחשא דארעא. ומתני'
דקתיני אומדיו כמה הייתה ראויה
לעשות גבי מקבל שדה והוצירה
היינו צר מכחשא דארעא אי"נ הכא
דוקא גבי שומשמי דמכחשי יותר כצד
דמנכה לו ואפילו מאן דחייש לכחש
גופנא צ"פ הכונס (צ"ק דף נ"ט).
הכא מודה לרב אפי' דלא חיישינן:
דאי עיסקא פלגא מלוה ופלגא
פקדון. ממתני' לחזוהו נשך
(לעיל דף ט"ו). דאין מושיצין חנוני
למחלית שכר א"כ נותן כו' לא
שומשמי דהוא פלגא מלוה ופלגא פקדון
דה"א דטפי מפלגא פקדון הוי ואפ"ה
צעי שכר עמלו כיון דליכא תרי מילתי
פקדון: ד"א לבישתי ביה שכרא.
שכשמוילאה מפסיד המלוה שאין
קרונו קיים ואין לו על מה לסמוך:
הני

ליה רב אשי לרב כהנא דאמרי
גברא דקביל ארעא לשומשמי זרעא חייבי עבדא חייבי טפי מן שומשמי
סבר רבינא לבימר יהיב ליה שבחא דביני ביני אמר ליה רב אחא מדפתי
לרבינא האטו הוא אשבח ארעא לא אשבחה (ל) אמרי נהרדעי האי עיסקא
פלגא מלוה ופלגא פקדון עבוד רבנן מילתא דניחא ליה ללוה וניחא ליה
למלוה השתא דאמרינן פלגא מלוה אי בעי למשתי ביה שכרא שפיר
דמי רבא אמר ילהכי קרו ליה עיסקא דאמר ליה כי יהבינא לך לאיעסוקי
ביה ולא למשתי ביה שכרא אמר רב אידי בר אבין ואם מת נעשה
מטלטלין אצל בניו רבא אמר ילהכי קרו ליה עיסקא דאם מת לא יעשה
מטלטלין אצל בניו אמר רבא ה' חדא עיסקא ותרי שטרי פסידא דמלוה

הרי
המקבל פרגמטיא מבעל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שזה כאן והוא מוליכה למקום היוקר למחלית השכר ח"י אחריות
אזנסים עליו כמלוה וח"י אחריותה על בעלים כפקדון: סקון רבנן הך סקנסא. דניחא להו לטרייהו: ואזי צעי למישתי ביה שכרא. אס רצה
להויא חזיה בהולאת ציטו מוילא שהרי מלוה עליו היא: לאיעסוקי ציה. דמתוך ששתכר בשלך מטרס ותעסוק בה יפה: ואס מס.
הלוה והעיסקא קיימת ציד צניו הרי חזיה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אלא צניו ואין הבעלים גובין ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי
לבעל חוז: להכי קרו ליה עיסקא. שמהא קיימת תמיד ומתעסק בה ויסקמו עליה בעליה שלא חייבת להוויא ח"י ואס מת ליה יגבה ולא
תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דלריכה להיות קיימת סמיכתו עליה כמקרקעי דטעמא דלא קא משתעבדי מטלטלי דיתמי לז"ח משום דמעיקרא
לאו עלייהו סמן דלאו למיגזי מינייהו אחפיה שהרי צידו להוויאן אכל הני אין צידו להוויאן וסמן עלייהו: חד עיסקא וטרי שטרי
פסידא דמלוה. משום דתסם עיסקא תילתא באגר לבעל הבית ופלגא בהפסד כדאמר בחזוהי נשך (לעיל דף ט"ו): גבי שטרס דרע עיליש
דאי לא מחזיק כרצית דכיון דפלגא מלוה אזי לאו דשקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אישתכח דקא טרס בפקדון משום רצית דמלוה.
הלכך מאן דיהיב עיסקא שני חצילות בגדים במנה נכתוב שטר של מנה אי מפסיד בחדת מן החצילות מדמי הקרן מחמשים ה' דינירס
ומשתכר בחצירתה ט"ו דינירין אין כאן חשבון להפסד לצד ולשכר לצד אלא נשתכר צפרגמטיא זו ה' דינירין (ו) (ושלמו) ח) תחילת חצילה החסירה
בה' דינירין של ט"ו דינירס שהרי חצילה אחרת וי' דינירין הנותרים הן הן ריוח ויטול מהן דיהיב עיסקא תילתא באגר והמקבל תרי
תילתי ויטלו בעליו מאותם ה' דינירס שליש שהן ג' דינירס ושליש דינר והמקבל יטול שני שלישים. אי כתב עלייהו שני שטרות כל חצילה
שטר של חמשים נמלא חשבון של כל אחד לצדו ויקבל עליו המלוה בהפסד החצי שהוא שני דינירס וחצי ובשכר של חצירתה לא יטול
אלא שליש ולא נמלא לחלקו שכר אלא שלשים מעות דהיינו חמשה דינירס דדינר ו' מעות כסף פשיטי הן הרי פסידא דמלוה:

חרי